

Ord, der skaber, hvad de nævner - hvad er diskursanalyse?

- [Skabelsesberetningen, 1 Mos 1,0 - 1 Mos 2,4](#)
- [DET SJETTE OPHOLDSSTED](#)
- [Diskurs](#)

Diskursanalyse handler om at analysere måden, vi taler om et emne på. Det er ikke lige meget, hvordan vi bruger sproget, for det kan have betydning for vores handlinger, om vi giver et emne den ene eller den anden medbetydning. Diskursanalyse handler om at finde magten i sproget. Magten i bestemt ental, fordi diskursanalysen tager for givet, at sproget aldrig er objektivt, og at vores valg af sprogbrug derfor altid farver emnet, vi taler om. Det kan du se eksempler på her:

Mange studerende modtager SU (Statens Uddannelsesstøtte). Hvilke medbetydninger er der til Statens Uddannelsesstøtte? For det første er der tale om en støtte - dvs. noget man får, som det lyder som om, man er berettiget til. Støtte er noget, man giver, der hvor noget mangler. Afsenderen af denne støtte er staten - det vil sige, at man får dette nødvendige tilskud fra en legitim giver, som de fleste i Danmark nok har tillid til. Denne nødvendige støtte fra staten går til uddannelse af det unge menneske. I de fleste lande er man enige om, at uddannelse er en god investering. Alt i alt klinger Statens Uddannelsesstøtte som et vigtigt, nødvendigt og helt berettiget økonomisk tilskud til unge under uddannelse.

Der er imidlertid blevet sparetider i Danmark, og nogle politikere begyndte at kalde SU'en for cafe penge. Hvorfor det? Første gang, man hørte ordet, var i 1990'erne, hvor staten ville spare penge ved at skære i SU'en til hjemmeboende, for eksempel gymnasieelever. Nogle politikere talte derfor om cafe penge i stedet for SU, og beløbet gik fra at lyde som en berettiget støtte fra staten til uddannelse til at lyde som luksuriøse lomme penge, som de unge sad og drak cafe latte for på cafeerne. Ved hjælp af denne sproglige nydannelse etableredes en SU-kritisk diskurs, som på sigt kan skabe grobund for at skære i SU'en.

Hvad ville der mon ske, hvis vi begyndte at kalde pensionen for et golftillæg?

Allerede i den kristne skabelsesberetning kan man se, hvordan ordet skaber, hvad det nævner.

Skabelsesberetningen, 1 Mos 1,0 - 1 Mos 2,4

I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden.

Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene. Gud sagde: »Der skal være lys!« Og der blev lys. Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket. Gud kaldte lyset dag, og mørket kaldte han nat. Så blev det aften, og det blev morgen, første dag.

Biblen. 1 Mos 1,0 - 1 Mos 2,4. Det Danske Bibelselskab.

I skabelsesberetningen fra *Biblen* hører man om, hvordan Gud skaber Jorden ved at sige, hvordan den skal være. Gud siger, at der skal være lys - og så bliver der lys. Ved hjælp af sproget stiller Gud to modsætninger op - lyset og mørket. Denne sproglige konstruktion af forskellen på nat og dag skal være rammen for døgnet. Vi skal ikke her gå religiøst til værks, men blot konstatere, at *Biblen* som litterær grundfortælling viser, hvordan sproget har en kolossal magt - i dette tilfælde til at bygge verden op, intet mindre.

Ord er til forskellige tider blevet brugt som magtmiddel og til at få folk til at gøre noget, som de ellers ikke ville have gjort. Tænk bare på, hvordan Hitlers propaganda gjorde det muligt at tage livet af 6 millioner jøder. Da den unge Adolf Hitler i 30'erne råbte op om, hvor forfærdelige jøderne var, rystede folk måske lidt på hovedet af ham. Men Hitler opfandt sine egne ord om jøderne, for eksempel "undermennesker" eller "rotter", og han talte om "forjødningen af samfundet". Da man havde hørt længe nok på det, begyndte mange tyskere at tro på Hitlers propaganda. Og vejen var banet for nazismens folkemord.

Også i skønlitteraturen har vi eksempler på, at ord skaber, hvad de nævner.

Her skal vi se på, hvilken magt sproget har, når forskellige virkelighedsopfattelser er i spil i digtet *DET SJETTE OPHOLDSSTED* af Yahya Hassan fra 2013.

DET SJETTE OPHOLDSSTED

STATSLØS OG RASTLØS I EN FREMMED MANDS SOFA
MED EN BLØD PAKKE I SKØDET
OG VISIONER FOLK IKKE KAN SE PÅ AFSTAND
DU HAR ALDRIG FÅET JULEGAVER FØR
MEN EN DAG BLIVER DU ANBRAGT
FØRST DET ENE STED SÅ DET ANDET
DU DANSER OM TRÆET SOM EN DANSKER
FÅR TILBUDT SVINEKØD TIL MÅLTIDERNE
MEN ER EN SMULE SKEPTISK
NÆSTE JUL MODTAGER DU ET STATSBORGERRETSBEVIS UNDERSKREVET AF BIRTHE RØNN HORNBECH SÅ
HVAD SKAL DU LÆNGERE MED EN OMSKÅRET PIK OG ET SVINEFORBUD DU ANER DET IKKE
OG SELVOM DU ENDNU IKKE ER FALDET HELT TIL RO
ER DET HELLER IKKE EN UNDTAGELSE DET ÅR
DET ÅR ER DER UDSIGT TIL FLERE GAVER
OG MERE PÆDAGOGISK NÆRVÆR
I FORM AF MAGTANVENDELSE I JOHANNES V. JENSENS BY
KOMMUNEN FÅR VEL HVAD DE SKAL HAVE FOR PENGENE
DU ER BEGYNDT AT SPISE BACON
OG TAGER KUN I MOSKEEN
HVIS DIN MOR GIVER DIG PENGE FOR DET
DIN FAR GRÆDER OG DIN ONKEL RINGER KUN
NÅR DU LAVER RØVERI MED HANS SØN
DINE FÆTRE SER DU HOS PUSHEREN
ELLER GENNEM HEGNET PÅ DJURSLAND
NÅR I SIDDER PÅ HVER JERES AFDELING
OMGIVET AF PÆDAGOGER SOM EGENTLIG ER DØRMÆND

Yahya Hassan: *DET SJETTE OPHOLDSSTED*. I: Yahya Hassan: Yahya Hassan. Gyldendal, 2013.

I Hassans digt ses en repræsentationskamp mellem to verdener - den muslimske overfor den danske. De to verdener tilbyder to muligheder for identitet, og der etableres et modsætningsforhold mellem de to kulturer, der hver især stilles stereotypet op. Ordets magt ses i de semantiske skemaer dels for den muslimske kultur, der for eksempel udgøres af "svineforbud" og "fætre (...) hos pusheren", og dels for den danske kultur, der beskrives med ord som "magtanvendelse" og "pædagoger som egentlig er dørmænd".

Dobbeltheden mellem at være muslim og at befinde sig til en dansk juleaften illustreres med en dobbelt kodning: Du >> muslimsk familie og du >> institutionsdanmark inklusiv juletraditioner. Den talende stemme tager afstand fra begge de repræsenterede verdener. Denne distance illustreres også grammatisk ved, at der lægges afstand til digtets implicite lyriske jeg ved brugen af "du". I dette digt kan den talende stemme ikke finde sig til rette i nogle af de to positioner, der fremstår lige uindbydende og fremmedgjorte.

Hassans digtsamling viste sig at påvirke virkeligheden uden for det fiktive univers. Den affødte en stor debat i både Danmark og Sverige om, hvordan vi kan tale om muslimer i forhold til sociale problemer og social arv i de såkaldte ghettoer, sådan som Hassan beskriver det i digtsamlingen. Den skønlitterære tekst inter文enerede altså i virkeligheden og satte et problem under debat.

Hassans digt er et eksempel på sproglig magt. Man kan se, at man ved hjælp af sproget kan sætte et emne på dagsordenen. Men der findes også sproglig magt, der er mere usynlig end i digtet af Yahya Hassan. Hvad er det for eksempel, der gør, at vi ved, hvad det vil sige at være dansker? At socialdemokratisk politik handler om solidaritet? Eller at piger er anderledes end drenge?

Svaret på disse spørgsmål har vi en fornemmelse af på grund af de stærke diskurser, der omgiver dem. Man kan se diskursen som et bestemt tankesæt omkring et emne. Vi beskriver det også som italesættelsen af et emne: Altså at måden, vi taler om f.eks. piger på, gør, at vi måske opfatter dem som mere feminine, bløde, omsorgsfulde osv.

Diskurs

En diskurs afspejler et bestemt tankesæt omkring et emne og er en bestemt regulerende måde at italesætte et emne på. Sproget er aldrig neutralt, men har derimod en magt, der viser, hvad afsenderen tænker om et emne.

Ofte vil man se en konkret afsender med en bestemt intention, men det er vigtigt at understrege, at den diskurs, der fremskrives, ikke behøver at have en konkret afsender med en bestemt intention. Afsenderen kan ligeledes ubevidst være underlagt en diskurs. I disse tekster vil afsenderen ikke have et klart mål med sin tekst, men diskursanalytikeren vil alligevel kunne afdække en diskurs i teksten.

En tekst er et produkt af den diskurs, den er en del af, men den er også med til at skabe en diskurs. Det er diskursanalytikerens opgave at undersøge og afdække diskurser og på den måde finde magten i sproget.

Kampen mellem diskurser

Et relevant eksempel i forbindelse med diskurs er rygning. Det er tydeligt, hvordan synet på rygning har ændret sig med tiden, men der findes også i dag flere samtidige diskurser om rygning. I sådanne tilfælde taler man om **antagonistiske diskurser** (modsatrettede diskurser). I en tekst vil man ofte kunne identificere den antagonistiske diskurs ved at se på, hvad teksten skriver sig op imod; hvad den forsøger at gendrive. I en ikke-rygerkampagnen skriver Sundhedsstyrelsen sig op imod en diskurs om, at rygning er almindeligt og acceptabelt, måske ligefrem attraktivt, som vi har set det i reklamen med Marlboro-manden. I dag vil der også blandt nogle kunne findes en antagonistisk diskurs, hvor rygning konnoterer frihed, liberalisme og oprør mod autoriteter. Den herskende holdning i samfundet er dog, at rygning er sundhedsskadeligt. Det vil sige, at der er en **hegemonisk diskurs** om rygning. Antagonismen er blevet forskubbet, så det ene standpunkt entydigt har vundet, og det modsatte synspunkt kun findes i små lommer eller subkulturer. Den hegemoniske diskurs kan helt konkret ses i lovgivningen på rygeområdet, hvor der er kommet rygeforbud mange steder i det offentlige rum.

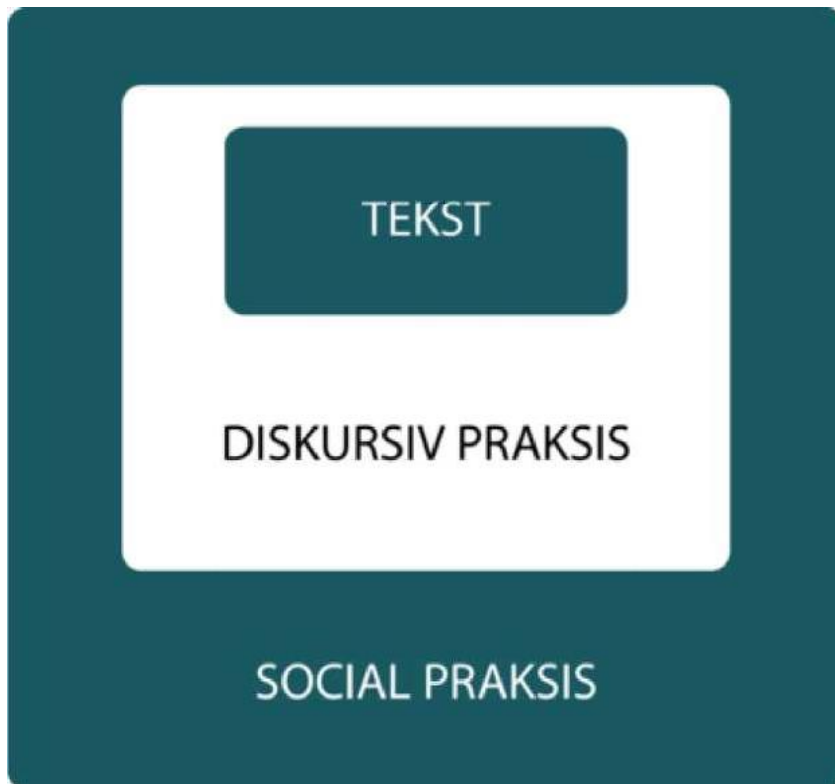

I 2004 stiftede Johnny Madsen, Kim Larsen, Thomas Helmig og Klaus Kjellerup foreningen *Den Gule Negl* som et oprør mod statens indgriben i rygernes adfærd under sloganet "Livet skal nydes - ikke forbydes". Sprogligt skaber de en positiv diskurs om rygning, idet rygning kobles sammen med frihed, nydelse og også med oprør mod autoriteter. Med fokus på nydelse frem for sundhed tager gruppen kampen op mod den hegemoniske rygediskurs. (Anders Debel Hansen/Scanpix)

Inderst ses **tekstens egen dimension** - dvs. teksten, som vi analyserer. På det mellemste trin ses den **diskursive praksis**, hvor teksten ses i forhold til tekstproduktion og modtagelsen af teksten. I forhold til tekstproduktion undersøges de eksisterende diskurser og genrer, som benyttes i forbindelse med skabelsen af en tekst. I forbindelse med modtagelsen af teksten undersøges, hvordan tekstmodtagerne fortolker teksterne. Yderst ses den **sociale praksis**, hvor teksten sættes i relation til samfundet. Alle tre dimensioner skal inddrages i en diskursanalyse.

Diskurs og samfund

I Norman Faircloughs tredimensionelle model for diskursanalyse kan vi se samspillet mellem tekst, diskurs og samfund.

Norman Fairclough: Discourse and Social Change. Polity Press, 1992.

Det spændende er, hvordan en tekst kan farve en diskurs, eller en diskurs kan farve en tekst, så det får betydning for den sociale praksis. Denne vekselvirkning er **dialektisk** - det vil sige, at der er en gensidig påvirkning mellem tekst og kontekst. Det er altså vigtigt at være opmærksom på, at teksten er et produkt af den diskurs, den er en del af, men at den også er med til at skabe en diskurs.

Hvis vi går ud fra Faircloughs model, er Sundhedsstyrelsens kampagner mod rygning selve teksten, hvor vi undersøger, hvordan rygning italesættes.

I den diskursive praksis er teksten produceret af Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen er afsenderen med en klar intention om at få folk til at holde op med at ryge. Det er også i den diskursive praksis, at teksten kommunikerer til modtageren, som kan påvirkes af den diskurs, der fremskrives om rygning. Det dialektiske forhold mellem tekst og samfund ses her ved, at den kritiske diskurs om rygning medfører, at der i vores samfund skabes kritiske tekster om rygning. Omvendt er det også de kritiske tekster om rygning, der er med til at skabe den kritiske diskurs om rygning. I den sociale praksis ser vi, hvilken effekt diskursen har på vores handlinger. Måske holder vi op med at ryge? Det ses som nævnt også på lovgivningsområdet, hvor der nu er rygeforbud på offentlige institutioner, så eksempelvis gymnasieelever ikke længere må ryge på skolens område

Inden for et område vil der altid herske en kamp mellem den hegemoniske diskurs og antagonistiske diskurser. Det er i denne kamp, der kan ske en ændring af den hegemoniske diskurs. Man kan på den ene side sige, at diskursen er levende, den ændrer sig hele tiden. På den anden side er det en langsommelig og krævende proces. Diskurser ændrer sig ikke blot ved hjælp af en enkelt talehandling. Diskurser er træge at ændre.

Det er diskursanalytikerens opgave at kortlægge diskurserne og de forandringer, der sker indenfor et felt.

At etablere en diskurs: Fire antagonismepar

I arbejdet med diskursanalyse er det interessant at se på, hvilke antagonismer, der findes inden for et diskursivt felt. En diskurs kan styrke sin egen position ved at hævde sig i forhold til en anden diskurs. Man kan sige, at en diskurs etablerer sig i modsætning til en anden.

Modsætninger er en udbredt måde, hvorpå mennesket kan skabe struktur og klassifikation i sin tilværelse. Vi vil her opstille tre antagonismepar, som er grundlæggende for, hvordan vi som mennesker orienterer os i verden. Mennesket forstår sig selv i tid og rum ud fra orienteringerne **ude-inde**, **oppe-nede** og **før-efter**. Denne orientering er instinktiv, intuitiv og forstås uden at blive sprogliggjort - det vil sige, at den er før- sproglig. I det følgende ses en uddybning af de tre grundlæggende orienterings-antagonismepar. Herudover introduceres et fjerde antagonismepar, som ikke er grundlæggende og før-sprogligt, men som er basis for moderne, politisk positionering, nemlig **højre-venstre**. I nogle tilfælde er flere antagonismepar i spil på samme tid. Oftest vil et antagonismepar dog stå tydeligere frem end de andre.

Ude-inde

Vi støder ofte på modsætningen mellem et "os" og et "dem". Definitionen af "os" styrkes ved at forklare, hvem vi ikke er. På den måde opstilles en antagonisme, hvor forskellene understreges; nogle er inkluderende, og andre er ekskluderende fra det fællesskab eller de værdier, som beskriver "os".

I forbindelse med kommunalvalget i 2009 lancerede Dansk Folkeparti en kampagne mod stormoskeer i flere danske byer.

I annoncen opfordres vælgerne til at stemme dansk, hvilket i denne sammenhæng er ensbetydende med en modstand mod stormoskeer. I teksten italesættes Danmark som "fredelig" og med en "klar sommerhimmel".

I modsætning hertil ses billedet af stormoskeen med en truende mørk himmel, og i tekstfeltet beskrives det, hvordan stormoskeer er finansieret af "terrorregimet Iran" eller "diktaturstaten Saudiarabien".

På den måde skabes et skræmmebillede af en fremmed kultur, der vil true den danske.

Kampagnen skaber via tekst og billede en klar antagonisme mellem en truende ny kultur (ude) og den fredelige danske kultur (inde).

Dansk Folkepartis konstruktion af ude og inde skal føre til, at modtageren stemmer "dansk", hvilket her er lig med at stemme DF. Her er det underforstået, at partier, der støtter stormoskeer, er udanske.

NEJ til stormoskeer i København!
Folkeafstemning NU

Som et lyn fra en klar og fredelig dansk sommerhimmel besluttede politikerne i Københavns Kommune forleden at opføre en stormoske midt i byen.
Kun Dansk Folkeparti stemte imod!
Pengene kommer bl.a. fra terror-regimet Iran, men det var der ingen af de andre partier, der bekymrede sig om.

Om tre år er yderligere en kæmpemoske - på Amager og finansieret af diktaturstaten Saudi-Arabien - en realitet, hvis borgerne ikke siger stop.

I andre danske byer ligger der planer.
Dansk Folkeparti kræver folkeafstemning i København om moskeerne.

Vil du være sikker på modstand mod islamiske højborg, så stem på Dansk Folkeparti ved kommunalvalget den 17. november 2009.

stem dansk - også lokalt

DF Dansk Folkeparti
www.danskfolkeparti.dk Tlf. 3337 5100 E-mail: df@df.dk

Oppe-nede

Modsætningen mellem oppe og nede afspejler et samfundshierarki: Mellem magteliten og den lille mand eller mellem rig og fattig. Dette antagonismepar kan ses i mange forskellige typer af tekster. Fælles for dem er, at de ofte har en samfundsmæssig agenda. I Martin Andersen Nexø's novelle *Lønningsdag - En idyl* (1896) fremstilles en stærkt kritisk diskurs i forhold til klassesamfundet:

"Arbejderne har set solen gå i bjerge og røgen stige op fra hytterne; de har rømmet op og lagt værktøjet til side; nu står de i små klynger og venter på værkejerer. Der lige henne på enden af åsen ligger hovedgården, derfra skal han komme. Fandens også, at man ikke kan få sine surt erhvervede penge i ordentlig tid! Bare han ikke er rejst bort lige som forleden lørdag.

Endelig kommer han fulgt af sin store hund. Han har skindposen i hånden, så er der altså penge på markedet i dag! Om en god halv time kan man være hjemme med ugelønnen; det er ned ad bakke; og med otte kroner i lommen bliver man let til bens."

Lavest i samfundshierarkiet findes arbejderne, der bor **nede** i hytterne. De har arbejdet til solnedgang, men kan ikke være sikre på at få deres ugeløn. Neden for bakken kan de se røgen stige op fra deres huse, hvor koner og sultne børn venter. Tanken om de otte kroner, der er stillet dem i udsigt, gør dem let til mode. I modsætning hertil fremstilles værkejerer, der bor på hovedgården **oppe** for enden af åsen. Han kommer med skindposen og hunden, når det passer ham. Det er ham, der har magten, og arbejderne kan ikke være sikre på at modtage lønnen. Faktisk viser det sig, at de denne dag ikke modtager løn, da værkejerer i stedet tager til byen med sin søn for at spille kort.

Modsætningen mellem de to klasser er tydelig, og idet arbejderne fremstilles med sympati skabes en kritisk diskurs overfor klassesamfundet.

Før-efter

Her opstilles modsætningen mellem at være reaktionær overfor at være moderne og forandringsparat. Begge positioner kan italesættes positivt eller negativt.

Et eksempel på før-efter-antagonismen finder vi i italesættelsen af skolen. Engang gik man i "den sorte skole", som var præget af hård disciplin, udenadslære og korporlig afstraffelse. Med reformpædagogikken og den moderne skoles indtog betragtes den gammeldags sorte skole som et "før", vi tager afstand fra, i modsætning til skolen nu (efter). I dette eksempel er der en klar favorisering af efter. Det samme er tilfældet i Sundhedsstyrelsens antirygekampagne, hvor rygning italesættes som skadeligt. I kampagnen understreges det, at "tiderne skifter", og at vi i dag er blevet klogere. Men vi kan også finde eksempler på før-efter-antagonismer, som italesætter fortiden som positiv frem for nutiden - i nogle tilfælde var alting bedre i gamle dage.

Et mere komplekst billede finder vi for eksempel i italesættelsen af forskellige familieformer. I det senmoderne samfund er den traditionelle kernefamilie udfordret af alternative familieformer og måske også af et attraktivt singleliv. I dette tilfælde kan man finde eksempler på en favorisering af både det traditionelle "før" og det moderne "efter" alt efter afsender.

Højre-venstre

Det fjerde antagonismepar er som før skrevet ikke en grundlæggende, før-sproglig og almenmenneskelig orientering i tid og rum, men snarere en politisk konstruktion med rødder i nyere historie. Antagonismens to poler har dog ændret sig med tiden. Frem til socialdemokratiets konsolidering i dansk politik var akse mellem det konservative højre og venstrebønderne. De sidste godt 100 år har vi dog forstået højre-venstre-antagonismen som værende imellem en socialistisk, rød fløj over for den borgerlige, blå fløj, som rummer både liberalismen og konservatismen. I dag taler man dog om, at der er en opblødning i blokpolitikken, og at der nogle gange ikke er stor forskel på rød og blå politik.

Som eksempel på højre-venstre-antagonismen stod der på en af socialdemokratiets kampagneplakater i 2007 "Skattelettelse eller velfærd". Der blev altså opstillet en antagonisme mellem at være rød og vælge velfærd frem for at være blå og vælge skattelettelse (og underforstået fravælge velfærden). Når man hører statsministerens nytårstale, vil man typisk også her kunne se antagonismen mellem højre og venstre.

Begrebsoversigt:

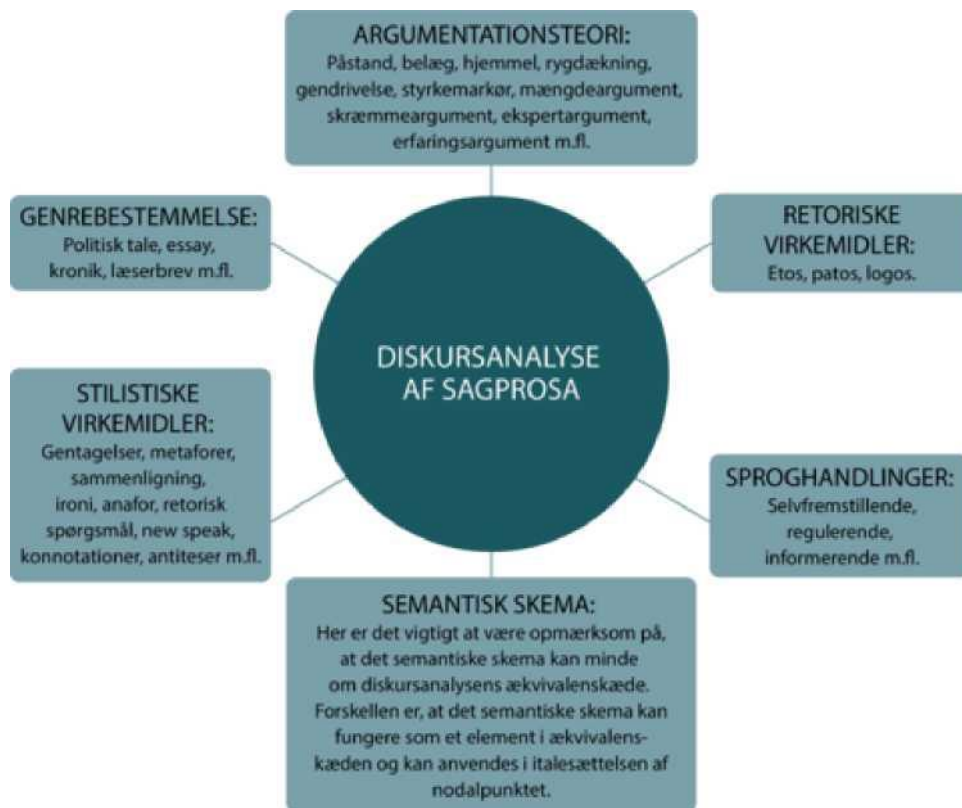
Begreberne er taget fra Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori

Nodalpunkt	Tekstens nøglebegreb og omdrejningspunkt, der etableres en diskurs omkring.
Ækvivalenskæde	En kæde af ord, som italesætter nodalpunktet på en bestemt måde. Kaldes også en semantisk kæde eller et semantisk skema.
Flydende betegner	Indholdstomme plusord, som får deres betydning gennem diskursen, og som flere diskurser kan kæmpe om at indholdsudfylde.
Konnotationer	Medbetydninger.
Antagonistiske diskurser	Kæmpende diskurser, der repræsenterer modsatrettede holdninger.
Hegemonisk diskurs	Den herskende diskurs.
Dialektisk forhold	Gensidig påvirkning.
Faircloughs tredimensionelle model	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstens egen dimension: Teksten, der skal analyseres. • Den diskursive praksis: Teksten set i forhold til tekstproduktion og modtagelse. • Den sociale praksis: Teksten sættes i relation til det omgivende samfund.
Antagonismepar	Modsætningspar inden for et diskursivt felt. <ul style="list-style-type: none"> • Oppe-nede: Modsætning mellem oppe og nede i samfundshierarkiet. Begge positioner kan italesættes positivt. • Ude-inde: En modsætning mellem at være inkluderet og ekskluderet. • Før-efter: Tidslig modsætning, hvor begge poler kan italesættes som positive eller negative. • Højre-venstre: Politisk og historisk modsætning mellem liberalisme og socialisme.

Diskursanalyse af sagprosa

Sagprosa dækker over en lang række faktuelle tekster, og som vi har set, er diskursanalyse egnet til tekster, der - bevidst eller ubevidst - er argumenterende og udtrykker en holdning til et emne. Det kan eksempelvis være tekster inden for opinionsgenren, taler eller reklamer, der italesætter forskellige emner som krop, nationalitet eller sundhed på en bestemt måde. Det er i øvrigt inden for denne genre, at diskursanalyse traditionelt er blevet brugt.

Her ses et eksempel på, hvordan diskursanalyse af sagprosa kan kvalificeres ved at bruge andre danskfaglige begreber:

Eksempel på diskursanalyse af sagprosa ID c326

I Sundhedsstyrelsens rygekampagne *Et godt liv uden røg* (2013) italesættes nodalpunktet rygning med en ækvivalenskæde af ord som: *skader, nedbryde, syge, uti/passe, farligt*, hvilket skaber en negativ diskurs omkring rygning. I deres argumentation anvendes patosladede skræmmeargumenter som: "Når du ryger skader du både dig selv og din familie" eller udtalelsen fra læge Martin Døssing: "Rygerne lever i gennemsnit 10 år kortere (...)" I det sidste eksempel kobles skræmmeargumentet med et ekspertargument, hvilket fungerer som rygdækning for Sundhedsstyrelsens budskab. Sundhedsstyrelsen benytter sig desuden af pronominet "du", der skaber en direkte henvendelse til den enkelte modtager og giver budskabet mere gennemslagskraft. Sundhedsstyrelsen har en høj etos, og deres gendrivelse af den antagonistiske diskurs om rygning når ud til en bred befolkningsgruppe og kan ændre befolkningens rygeadfærd og således påvirke den sociale praksis.

Opgave diskursanalyse af sagprosa: Bushs tale d.11. september 2001

1. Læs talen.
2. Foretag en diskursanalyse og suppler med din viden om sproglige virkemidler og argumentation.
3. Anvend både Laclau og Mouffes begreber samt undersøg talen ud fra Faircloughs tredimensionelle model.

Bushs tale efter terrorangrebet d. 11. september 2001

Daværende præsident i USA Georg W. Bush holdt denne tale umiddelbart efter terrorangrebet på USA d. 11. september 2001. Den islamistiske organisation al-Qaeda påtog sig ansvaret for angrebet.

Præsidentens tale til nationen

Præsidenten: God eftermiddag. På min ordre har det amerikanske militær indledt angreb på al-Qaedas træningslejre og Talebanregimets militære anlæg i Afghanistan. Formålet med disse meget præcise manøvrer er at forhindre, at Afghanistan bliver brugt som aktiv base for terrorister samt at angribe Talebanregimets militær.

Vores trofaste venner, Storbritannien, kæmper ved vores side i denne operation. Andre af vores nærmeste venner, heriblandt Canada, Australien, Tyskland og Frankrig har forpligtiget sig på at hjælpe, når indsatsen for alvor kommer i gang. Mere end 40 lande i Mellemøsten, Afrika, Europa og Asien har givet os lov til at bruge deres luftrum og landjord. Yderligere mange deler deres efterretningsoplysninger med os. Vi har hele den samlede verden bag os.

For over to uger siden fremsatte jeg en række klare og entydige krav til Talebanlederne: Luk terroristernes træningslejre, udlevér al Qaeda-netværkets ledere, løslad alle udlændinge, herunder amerikanske statsborgere, som uretmæssigt tilbageholdes i jeres land. Ingen af disse krav blev opfyldt. Og nu må Taleban betale prisen. Ved at ødelægge træningslejre og afbryde kommunikationen vil vi gøre det sværere for terroristnetværket at oplære nye rekrutter og koordinere deres ondsindede planer.

I begyndelsen vil terroristerne sandsynligvis forskanse sig yderligere og grave sig dybere ind i deres huler og andre forskansede skjulesteder. Vores militære indsats har også til hensigt at rydde vejen for vedvarende, omfattende og ubarmhjertige operationer, der skal drive dem ud, så de kan blive stillet til ansvar for deres forbrydelser.

Samtidig vil Afghanistans undertrykte folk mærke USA's og vores allieredes gavmildhed. Når vi slår til mod militære mål, vil vi også kaste mad, medicin og forsyninger ud til de sultende og nødlidende mænd, kvinder og børn i Afghanistan.

USA er det afghanske folks ven, og vi er også venner med næsten en milliard mennesker over hele verden, som praktiserer den islamiske tro. USA er fjende af dem, der hjælper terrorister, og de barbariske forbrydere, der krænker en stor religion ved at begå mord i dens navn.

Denne militære aktion er en del af vores felttog mod terrorisme, en ny front i en krig, der allerede er i gang gennem diplomati, efterretningsarbejde, indefrysning af finansielle midler og arrestationer af kendte terrorister, udført af lovens håndhævere i 38 lande. På grund af vores fjendes karakter og rækkevidde må vi sejre i denne konflikt ved tålmodigt at samle på sejre og ved at imødegå en række udfordringer med stålsat vilje og beslutsomhed.

I dag fokuserer vi på Afghanistan, men kampen er mere omfattende end som så. Enhver nation må træffe et valg. I denne konflikt kan man ikke være neutral. En hvilken som helst nation, der støtter de lovløse og dem, som myrder uskyldige mennesker, bliver selv lovløse og mordere. Og en sådan ensom kurs må de følge på eget ansvar.

Jeg taler i dag til jer fra Det Hvide Hus, et sted, hvor amerikanske præsidenter har arbejdet for freden. Vi er en fredelig nation. Men som vi på pludselig og tragisk vis har lært, kan der ikke være nogen fred i en verden med pludselig terror. Stillet over for tidens nye trussel kan man kun opnå freden ved at forfølge dem, som truer den.

Vi har ikke bedt om denne opgave, men vi vil udføre den. Denne militære indsats har fået navnet Enduring Freedom (Varig Fred). Vi vil ikke blot forsvare vores dyrebare friheder, men også alle andre mennesker rundt omkring i verden og deres frihed, så deres børn kan vokse op i en verden uden frygt.

Jeg kender mange amerikanere, der føler frygten i dag. Og vores regering tager de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger. Alle ordenshåndhævere og efterretningstjenester arbejder for fuld kraft rundt omkring i Amerika, over hele verden, og de gør det hele døgnet rundt. Efter ordre fra mig har mange guvernører mobiliseret hjemmeværnet i bestræbelserne på at styrke sikkerheden i lufthavnene. Vi har indkaldt reserver for at styrke vort militær og øge beskyttelsen af vores hjemland.

I de kommende måneder vil tålmodigheden være en af vores styrker - tålmodigheden med den megen venten, som er konsekvensen af øget sikkerhed - tålmodighed og forståelse for, at det vil tage tid at nå vores mål, og tålmodighed med alle de ofre, vi måtte bringe.

I dag bringes disse ofre af medlemmer af vores væbnede styrker, som nu forsvarer os så langt hjemmefra, og af deres stolte og bekymrede familier. Nationens øverstbefalende sender Amerikas sønner og døtre i krig i et fremmed land med største deltagelse og megen bøn. Vi beder de, der bærer vores uniform, om meget.

Vi beder dem om at forlade dem, de elsker, rejse langt væk, risikere lemlæstelse og endda at være forberedte på at bringe det allerstørste offer - deres liv. De er dedikerede, de er ærefulde, de repræsenterer det bedste ved vores land. Og vi er taknemmelige.

Til alle mænd og kvinder i vores militær - hver sømand, hver soldat, hver pilot, hver kystvagt, hver marinesoldat - siger jeg dette: Din mission er erklæret, din målsætning er klar, dit mål er retfærdigt. Du har min fulde tillid, og du vil have alle de redskaber til rådighed, som du får brug for, når du skal gøre din pligt.

Jeg modtog for nylig et rørende brev, der siger meget om Amerika som nation i disse svære tider - et brev fra en pige i 4. klasse, hvis far er i militærtjeneste. Hun skrev: "Selvom jeg ikke ønsker, at min far skal i kamp, vil jeg godt give ham til dig".

Dette er en værdifuld gave, den største gave, hun kunne give. Denne unge pige ved, hvad Amerika handler om. Siden 11. september har en hel generation af unge amerikanere opnået ny forståelse af frihedens værdi, og hvad den koster i form af pligt og ofre.

Mange slutter sig nu til kampen. Vi vil ikke vakle, vi vil ikke trættes, vi vil ikke tøve, og vi vil ikke fejle.

Fred og frihed vil sejre.

Tak. Og må Gud fortsat velsigne Amerika.

George W. Bush: Tale til nationen, 7. oktober 2001. Kilde: The White House. Oversat af Systeme.

Kilde: <https://www.eg-gym.dk/interne/skreksamen/Materialer/3I%20da/15-04-14kompendium%20diskurs%20intro.pdf>

Uddrag fra *Diskursanalyse i dansk* af Anne Bornerup Græsborg og Mette Møller Jørgensen.